

LETECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK II.

Redaktor: Podplukovník Vilém Stanovský.

ČÍSLO 6.

Podplukovník J. J.:

Protiletadlová cvičení v Německu v roce 1932.

Německo zanedbalo po ukončení války možnosti v organizaci pasivní OPL., dané mu versailskou smlouvou, dosti dlouho. Ale tvrdil-li ještě r. 1929 generál Seeke ve své přednášce „Novodobé armády“, že těžce lze pochopiti, „že se u nás v Německu, kterému jest aktivní letecká obrana zakázána, pro pasivní OPL. nic, ale vůbec nic nedělá, vidíme od této doby systematický vývoj na poli OPL.

V roce 1930 bylo provedeno cvičení obrany proti letadlům u Královce (Königsberg, Vých. Pruska) a v roce 1931 při ústí Labe, poněvadž v těchto prostorech se mohlo cvičení provésti i s těmi aktivními prostředky OPL., které byly Německu versailskou smlouvou povoleny. Je to asi 30 děl proti letadlům v okrsku Königsberg, asi 40 děl v okrsku Cuxhaven a asi 40 děl v okrsku Wilhelmshaven (ráže 8.8 cm a a 10.5 cm, z toho je v okrsku Königsberg 18 mobilních, ostatní jsou stabilní).

Měla-li cvičení v letech 1930 a 1931 ještě ráz spíše episodní, výcvikový, zkušební a propagační, jsou cvičení konaná v roce 1932 na základě získaných zkušeností a provedené organizace již cvičeními na velkém prostoru a v spolupráci všech prostředků pasivních, jakož i aktivních a naznačují již jasně působnost vojenských i civilních úřadů během leteckých akcí.

Mimo to se v roce 1932 spojily různé dosavadní spolky pro OPL. v jeden svaz „Deutscher Luftschutzverband“, který po prvé dne 16. března 1932 zahájil v berlínské radnici veřejnou činnost různými přednáškami o OPL. Účelně a populárně redigovaný časopis „Luftschutznachrichtenblatt“ slouží nejen potřebám informativním a propagačním, ale svým věcným teoretickým a debatním způsobem i praktickým potřebám pasivní a aktivní OPL.

Německo provedlo v r. 1932 tři cvičení OPL., a to ve všech prostorech, kde jest umístěno DPL.: v polovici března u Swinemünde (patří k okrsku Königsberg), ke konci května na pobřeží Severního moře a ke konci června ve Východním Prusku.

Cvičení obrany proti letadlům u Swinemünde.

Cvičení se konalo dne 16. března 1932 v prostoru mezi Stralsundem a Swinemünde na pomoranském břehu Baltického moře. Účelem cvičení bylo taktické a zpravodajsko-technické vyzkoušení hlásné a poplachové služby při leteckém útoku na tento důležitý úsek. Pobřeží jako státní hranice a vojenské prostředky pevnosti Swinemünde dovolily mimo to cvičiti aktivní OPL. s vojenskými prostředky (byla to flotila torpedovek, která konala hlásnou službu na moři, a prostředky aktivní OPL. v pevnosti) a spolupráci civilních a vojenských úřadů.

Před cvičením se konala rozprava všech orgánů zúčastněných při cvičení, která sloužila věcné přípravě cvičení a částečně i účelům propagačním.

Prvním požadavkem bylo „včasné hlášení náletů nepřátelských leteckých sil, poněvadž takové hlášení zůstane jednou pro vždy základem provedení civilních pasivních opatření proti náletům, jakož i základem aktivní vojenské obrany“. Podle této zásady byla též provedena organizace hlásné služby. Hlášky (Fluwa = Flugwachen) na pobřeží byly obsazeny civilním obyvatelstvem z nejbližšího okolí, hlášky na moři byly dodány flotilou torpedovek. Veškeré hlášky podávaly svá hlášení telefonicky nebo radiem do obvodové spojovací ústředny (Fluko = Flugwachkommando). Tato ústředna jest odpovědná za celou spojovací službu v obvodu a zároveň odevzdává veškerá hlášení těm úřadům, kterým přísluší provedení dalších opatření. Jsou to: 1. velitelství skupiny OPL. (Flagruko = Flugabwehrgruppenkommando) pro aktivní OPL. (baterie, světlomety, kulomety); 2. poplachová stanice (Warnzentrale); ta rozhodne o let. poplachu a pak zpraví o něm především námořní radiotel. stanici (M. F. St.), aby jej mohla rozhlásiti obchodnímu námořnictvu, dále průmyslové podniky, městské podniky (elektrárnu, plynárnu a vodárnu), městskou správu (policii), která pak alarmuje hasiče, sanitní jednotky a technickou nouzovou pomoc (Teno = technische Nothilfe), a konečně i říšskou poštu; 3. říšská dráha, která provede v mezích okamžité dopravy další opatření samostatně, a 4. sousední spojovací ústředny (Fluko).

Poplachová stanice používá k oznámení náletů a poplachu poplachovým místům (Warnstelle) těchto návěstí:

1. „Luftgefahr!“ zkratka „L“,
2. „Fliegeralarm!“ zkratka „A“,
3. „Fliegeralarm zu Ende!“ zkratka „Z“,
4. „Luftgefahr vobei!“ (Ruhe) zkratka „R“.

Návěští „Luftgefahr“ jest přípravným návěstím a začne podle potřeby v tom okamžiku, kdy letec jest ještě 1 hodinu letu od poplachového místa vzdálen. Při tom se označí počet minut, jehož by letec při rovném letu proti objektu asi potřeboval, na příklad: „Luftgefahr 40!“. Toto přípravné návěstí dostanou jen ústřední úřady a velitelství pro informaci a pro vykonání přípravných opatření (jako jsou zvýšená pohotovost spojovacích orgánů a pod). Teprve na návěští „Fliegeralarm“, které se dává asi po 15 min. letu proti objektu, rozhlásí se poplach a uvedou se v činnost veškerá opatření proti letadlům. Stejným způsobem — jen opačně — se pak vykoná přechod do klidu nebo do normální činnosti.

Hlásná služba fungovala dobře. Hlášky, které konaly svou službu velmi horlivě, hlásily veškeré nálety včas. Jednoduché a velmi přehledné zařízení na spojovací ústředně dovolilo, že hlášení náletů mohlo býti ihned podáno dále a tím i všechna pasivní a aktivní opatření proti nim mohla býti provedena včas.

Ačkoliv vedoucími činiteli ve spojovací ústředně, jakož i na poplachové stanici byly civilní osoby, byla služba velmi dobře řízena. Nebyly provedeny zbytečné poplachy, které by mohly jen zmenšiti důvěru k hlásné službě a zároveň ochromiti průmyslové podniky v jejich pracovní výkonnosti.

Vedle toho se měla cvičiti pasivní OPL. Tuto obranu řídí ve velkých obrysech říšské a zemské úřady, místní provedení podléhá městským úřadům. Policejní správě měst jest přidělen „Luftschutzbeirat“ (protiletadlový výbor), ve kterém jsou vedoucí činitelé města, stavebního a dopravního úřadu, hasičů, sanitní služby, plynárny, elektrárny a vodárny, říšské dráhy a pošty, Červeného kříže a technické nouzové pomoci.

Praktické přezkoušení časových možností a praktické vhodnosti různých opatření bylo provedeno na státní loděnici ve Swinemünde. Tam se cvičilo skutečné provedení leteckého poplachu a zakročení pomocných služeb, především hasičů a sanitních jednotek.

Konečně večer se provedlo cvičení aktivní OPL., při kterém se cvičily světlomety a kanony proti letadlům v součinnosti s hláskou a poplachovou službou.

Spolupráce jednotlivých úřadů a velitelství byla uspokojivá. OPL. jest ochranou proti neštěstím a nehodám (Katastrophenschutz) v největším rozsahu a proto je nutno, aby se veškeré složky vojenské i civilní co nejvíce vespolek cvičily, aby pak mohly najíti na základě společných zkušeností nejlepší způsob obrany. Poněvadž si civilní obyvatelstvo svůj majetek touto organizací chrání vlastně samo, jest zapotřebí dáti mu často příležitost, aby mohlo praktickým používáním poznati všechny možné prostředky k tomu.

Spolupráce vojenských a civilních úřadů musí býti v rámci OPL. co nejintenzivnější a jest záhodno získati pro tuto důležitou vlasteneckou povinnost i ženské spolky.

Cvičení obrany proti letadlům na pobřeží Severního moře.

V posledním týdnu měsíce května 1932 konalo se velké cvičení OPL. v prostoru od belgických hranic až na sever od ústí Labe. Těžištěm cvičení byl prostor Wilhelmshaven—Rüstringen, Bremen, Oldenburg. Účelem cvičení bylo vyzkoušení spolupráce všech organizátořských a technických zařízení OPL., a to vojenských (námořních, pobřežních i vnitrozemských) i civilních (obyvatelstva a průmyslu), a mimo to propagace pro vzbuzení zájmu obyvatelstva o veškeré otázky OPL. 200 zástupců říšských, zemských a městských úřadů a velká účast tisku svědčí o důležitosti této části cvičení.

Cvičení bylo zahájeno proslovem řídicího cvičení, který uváděl, že leteckým útokům obyčejně schází důležitá složka úspěchu, to jest překvapení, poněvadž se dají včas zpozorovati a oznámiti. Proto má hláská služba základní význam nejen pro vojenskou, ale hlavně i pro civilní OPL. Vedoucí OPL. námořní stanice Severního moře oznámil pak všeobecnou organizaci a předvídaný průběh cvičení ve všech podrobnostech, aby každý účastník měl možnost sledovat toto cvičení s pochopením. Cvičení OPL. na pobřeží má zvláštní význam pro spolupráci všech obránců. Nejdůležitějším bodům, to jest přístavům, chybí hláské předpolí, které se musí nahraditi pohyblivým řetězem námořních hlásek na moři. Pobřežní hláská služba musí s touto službou společně pracovati, ale zároveň má veliký význam pro útoky do vnitrozemí. Totéž platí pro aktivní OPL., která musí zaručiti účelnou součinnost námořních, pobřežních a pozemních prostředků. Mimo to se zde jeví ještě speciální otázka OPL., t. j. ochrana vjezdů do hlavních přístavů pro obchodní námořnictvo. Z toho jest viděti, že se řízení OPL. nedá provésti zemskými nebo městskými orgány, nýbrž že účelnost zaručuje jen jednotné vedení.

Hlásná služba.

Poněvadž nálety mohou včas oznámiti jen námořní hlásky, mají pobřežní hlásky význam jen poplachový (pro Wilhelmshaven jest nejvzdálenější hláska na ostrově Wangeroog, vzdálená jen 8 minut letu, což včasnému hlášení a provedení pasivní OPL. nestačí). Proto vznikl tu požadavek veškeré včleněné stanice při podávání hlášení vyřaditi a zároveň se vnucovalo srovnání s osvědčeným zařízením říšské dráhy na podávání hlášení o zpoždění vlaků telefonem, při čemž se hlášení všem příslušným orgánům oznámí rozhlašovačem současně, aniž je k tomu jediného zvláštního pohybu zapotřebí. Zároveň bylo třeba v ústředně aktivních prostředků (S. V.) průběh náletů zmechanisovati. Děje se to tak, že se na velké tabuli (Meldetafel, Leuchtschreiber) rozsvítí různobarevné žárovky, které oznámí místo a směr náletu dříve, než dojde telefonické hlášení od hlásné ústředny. Mimoto se dá podané hlášení elektrickou kontrolou ihned přezkoušeti. Tím má velitel aktivní OPL. správný obraz letecké činnosti rychle a stále před sebou.

OPL. průmyslových objektů.

Vzorný příklad, jak zařídití průmyslovou OPL., byl podán na námořní loděnici (Marinewerft). Veškeré práce byly provedeny na základě válečných zkušeností důstojníků, úředníků a zaměstnanců, konajících službu během války na loděnici v Brügge. (Tato loděnice a sklady byly od 1/10 1917 až do 30/3 1918 bombardovány 1947 pumami z 348 letounů ve 72 útocích. V červenci a srpnu 1918 byly provedeny průměrně denně dva útoky 24 letouny, takže se dá počítati celkem s 400 útoky 2000 letounů, které shodily 6500 pum v celkové váze 325 tun.) Tento zkušený personál fungoval zároveň jako řídicí orgány pro jednotky sanitní, hasičské, technické nouzové pomoci, pořádkové, uklízejí a desinfekční. Zároveň byly sklepní místnosti přizpůsobeny požadavkům OPL. se stanoviska technického proti výbušným a plynovým pumám, a také dílny a důležité stroje byly vloženými stěnami z betonu rozděleny na menší prostorové části, aby účinek pum byl omezen. Mimoto bylo připraveno omezovací zařízení proti hořlavinám, které by mohly při leteckém útoku na nákladní lodi vytéci a na hladině hořeti. Užilo se k tomu t. zv. požárních hadů (Feuerschlängeln). Jsou to nepromokavé a mezi sebou spojené plovoucí roury, které lze požárními lodmi přivézt a vyložit tam, kde jest zapotřebí vytékání a hoření zameziti. Hamburský přístav je již takto úplně vyzbrojen.

Pro celou loděnici byl vypracován „Předpis o protiletadlové obraně námořní loděnice“, rozdělený na 3 části: první část obsahovala všeobecná nařízení, týkající se organizace OPL. v hlavních rysech, rozdělení personálu pro jednotlivé hlavní úkoly, organizaci všech pomocných služeb (elektrické, parní, acetylenové zařízení, zařízení se stlačeným vzduchem, osvětlení, desinfekce, sanitní opatření atd. a příslušný výstroj); druhá část obsahovala podřízenost a spolupráci vojenských a civilních úřadů, orgánů řídicích a pomocného personálu, třetí část poplachová nařízení, pojem poplachu, organizaci rozhlasu, podávání hlášení, signály fonetické, chování všech zaměstnanců, organizaci směn dělníků atd.

Jádrem válečných zkušeností však bylo, že bez stíhacích leteckých jednotek se vydatné OPL. velikých průmyslových podniků nedá dosáhnouti.

Praktické provedení celého poplachu dalo všem divákům jasný obraz o možnostech leteckých útoků a o nutnosti a účelnosti všech pasivních opatření proti nim v průmyslovém objektu.

OPL. obyvatelstva.

Další průběh cvičení dal hodně příležitosti zkoušení civilní OPL. ve dne i v noci, hlavně v městech Wilhelmshaven a Rüstringen. Přípravy vykonaly městské protiletadlové výbory (Luftschutzbeiräte), hlásnou a poplachovou službu konaly civilní osoby. Na policejním ředitelství, na městském úřadě, ve vodárně, na jatkách, v jedné škole, v jednom obchodním domě a v jednom soukromém domě byla provedena a demonstrována protiletadlová opatření během útoku. Velmi dojemně působila na obyvatelstvo činnost všech pomocných služeb u uvedených demonstračních objektů, zvláště při večerním cvičení.

Po této stránce vykonalo cvičení vše, čeho ředitelství cvičení chtělo dosáhnouti. Byla získána celá spousta důležitých poznatků a zkušeností, které vyvrcholuji v závěru, že úspěch v čase potřeby zaručí jen úzká spolupráce vojenských a civilních úřadů pod jednotným řízením a za účasti nejširších vrstev obyvatelstva.

Cvičení obrany proti letadlům ve Východním Prusku.

Bylo-li cvičení OPL. u Královce v roce 1930 jako první cvičení OPL. ještě rázu místního, pracovalo se až do roku 1932 o další organizaci tak, že se cvičení v posledním týdnu června mohlo provést na rozloze celého Východního Pruska.

Cvičení bylo rovněž zahájeno cyklem přednášek v Allensteinu. Vojenský ředitel cvičení, vyslaný od min. říšské obrany, zdůraznil zvláštní důležitost OPL. pro Německo, která vyžaduje silného státního vedení a spolupráce veškerého obyvatelstva. Zástupce min. vnitra, ředitel cvičení se stanoviska pasivní OPL., vyjádřil účel cvičení v tom smyslu, že má „dosavadní předpisy a nařízení, jakož i zkušenosti získané při cvičení v malém rámci přezkoušet ve velkém rámci celé provincie“. Sebeochrana obyvatelstva má zatím: 1) vyhledávat a vybudovávat útočiště v sklepních místnostech a pod., 2) organisovati pomocné prostředky proti požárům v jednotlivých domech, 3) vydati pro každý dům nařízení, jak se má obyvatelstvo chovati během leteckého poplachu. OPL. není nic jiného než ochrana proti nehodám, způsobeným ne přírodní, nýbrž lidskou mocí. Zároveň vyslovil díky správě říšské pošty a všem pracovníkům hlásné a poplachové služby, jakož i bezpečnostním a pomocným orgánům, které všechny zdarma konaly funkce přikázané jim cvičením.

Hlásná služba.

Zdá se, že Východní Prusko bylo rozděleno na 4 poplachové obvody: Allenstein, Elbing, Königsberg a Insterburg. Těžiště cvičení bylo na západě v obvodech Allensteinu a Elbingu. Průběh cvičení ukázal v Allensteinu, že je naprosto nutno poučiti zařazené osoby o vnitřní technické organizaci hlásné služby, jinak vzniknou nedorozumění a zpoždění při podávání hlášení tak, že se letci objeví u objektu útoku dříve, než byl nálet hlášen, jako se to stalo v Allensteinu. K provedení poplachu je třeba nej-

méně 5—15 minut. Malé vzdálenosti od hranic vyžadují největší technické vyspělosti a automatisace celého hlásného aparátu, ale zároveň i dobrého školení personálu. Celá organisace hlásné a poplachové služby, počítajíc v to i služby poplachových stanic, byla připravena vojskem. Služba byla však konána jen civilním personálem, který se dobrovolně přihlásil a který (jako na příklad žákyně jedné dívčí školy, jež nebyly pro tuto činnost vůbec teoreticky připraveny) zavinil na začátku cvičení zpožděný poplach. Poznatek ředitelství cvičení pro budoucnost: 1. vybudovati vzorné hlásné a poplachové ústředny a u nich při jednotném vedení v jednom kurse vycvičiti vedoucí personál, který pak v dalších kursech cvičí personál pomocný, 2. po technické stránce činnost co možná automatisovati.

V Elbingu byla hlásná služba provedena bezvadně zásluhou velitele, který personál velmi účelně vybral a velmi dobře ovládal. V ústředně však nebyla vhodně umístěna „hlásná tabule“ (Meldetafel také Leuchtschreiber), která pomocí postupně se rozsvěčujících značek označuje místa pozorování a hlášení náletů. Jak vidět, i automatisace hlášení jest již se stanoviska techniky dosti pokročilá.

Poplachová služba.

a) Obyvatelstvo.

Po rozhlášení leteckého poplachu poplachovou stanicí vstoupí v každém alarmovaném městě v činnost „protiletadlové ředitelství“ (Luftschutzleitung), které řídí činnost hasičů, sanitních jednotek atd. Bylo zjištěno při cvičení dne 25/6 jak v Allensteinu, tak v Elbingu a ve větším měřítku zvláště v Královci (Königsbergu), že požadavky, které se kladou při větším náletu na ono ředitelství, jsou příliš velké. Mužští obyvatelé musí menší požáry pomocnými prostředky sami uhasiti a ženy musí býti v sanitní službě tak vycvičeny, aby mohly první pomoc účelně vykonati samy. Počítá se, že se musí zařaditi pro pasivní OPL 1% obyvatelstva (t. j. pro celé Německo 600.000 osob) a že ani tento počet, zvláště v centrech nehod, určitě nepostačí. Proto jest základní zásadou: sebe ochrana!

b) Říšská dráha.

Ochranná služba na železnicích nebyla provedena. Zástupci říšské dráhy vyslovili však přání, aby hlásná ústředna jim podala veškerá hlášení náletů, ne toliko hlášení hlásnou ústřednou již zhodnocená, poněvadž dopravní síť, která přesahuje hlásné obvody, a zvláštnost železniční služby toho vyžadují. Během 3. dne cvičení bylo tomuto přání vyhověno. Účelnost toho musí však býti dalšími cvičeními teprve zjištěna.

c) Průmyslové podniky.

Poplachová a pomocná služba byla vyzkoušena v Elbingu na Schichauwerke. Poplach byl vyhlášen zvláštním automobilem hasičů, který dvěma velmi hlasitými a ostrými sirénami (přípevněnými na vysokotlakových lahvích) působil velmi účinně a rozčiloval skoro obyvatelstvo, kdežto zvonění působil sice mnohem mírněji, ale zase nepronikalo až do posledního koutu města. Mimo to byl vyzkoušen také zvláštní „Funkwecker“ (radiový budíček) dr. Ristova. Tento přístroj jest připojen na radiový přijímač a má zapojení relé. Na zvláštní bzučící tón vysílaný rozhlasem

reaguje budiček silným zvoněním. — Nejlepší prostředek k vyhlašování poplachů není ještě nalezen. Budou nutné další ještě vynálezy a podrobné jejich přezkoušení. V dílnách, kde práce je provázána hlukem, nutno poplach provést způsobem optickým.

Zatemnění objektů.

K výchově obyvatelstva v používání náhradního osvětlování a jako ukázka výkonnosti pro ředitelství cvičení byly dne 23/6 v 23.30 elektrický proud a plyn zastaveny na dobu 3 minut. — Poněvadž se při dlouho trvajících nočních útociích musí počítati s dlouhým zatemněním, bude nutno ještě důkladně zkoušeti provádění pomocných prací hasičů a sanitních jednotek potmě.

Zamlžení.

Poněvadž se též zkouší všeobecné zamlžení objektů ve dne, bylo provedeno zvláštní cvičení v maskování kouřem u elektrické centrály ve Friedlandu (40 km na jihovýchod od Královce). Bylo vyzkoušeno velké stabilní maskovací zařízení (kolem objektu bylo položeno 2000 m trubice), zhotovené Total G. m. b. H. v Charlottenburgu a umístěné zástupcem Antigas G. m. b. H. v Berlíně. — Význam tohoto prostředku pro OPL. je dnes ještě problematický. Jest nutno maskovati hodně velkou plochu nebo veliký počet míst vedle vlastního chráněného objektu. Jinak jest však dobrým ukazovatelem směru během náletu a cíle během útoku. Proto je nezbytně nutno tento prostředek OPL. ještě dále zkoušeti.

SV. a řídicích orgánů.

Stanoviště jednotlivých velitelství a úřadů byla vybudována výpomocnými prostředky ve sklepích. Zkušenost ukázala, že protiletadlové ředitelství (Luftschutzleitung) je třeba i s nejužším štábem umístiti zvláště a že každá část pomocných služeb potřebuje, má-li úspěšně pracovati, zvláštní místnosti. Tím však zase vzniká určité zpoždování při vespolném dodávání zpráv, které by se snad dalo odstraniti, kdyby se použilo okružního rozhlašovače.

Aktivní jednotky.

Z aktivních jednotek se účastnilo cvičení námořnictvo se svými jednotkami v Baltickém moři a pobřežní jednotky, a to částečně svými bojovými prostředky, částečně v hlásné službě. Mimo to působila pozemní OPL. v prostorech Královce (Königsberg) a Pillau svými děly a světlo-mety.

Po ukončení cvičení se konala rozprava v hlavní veletržní síni v Královci. Se stanoviska vojenského bylo zdůrazněno, že OPL. jest úkolem Říše, který vyžaduje nejen pevného centrálního vedení, ale i finanční podpory. Se stanoviska civilního bylo vysloveno uspokojení, že „OPL. jde vpřed“, poněvadž 3000 osob bez rozdílu povolání a pohlaví, z měst i z venkova, se dobrovolně přihlásilo k vykonávání služby během tohoto cvičení.

Konečně byla pořádána výstava OPL., která právě pro svou spojitost s cvičením vzbudila veliký zájem a byla silně navštívena. Během hlavního dne výstavy shodily letouny 50.000 informačních letáků. Vystaveny byly prostředky leteckých útoků (výbušné, elektronové, plynové

pumy) a znázorněn jejich účinek, příklady, jak budovati sklepy pro OPL., správně a nesprávně budované střechy se stanoviska OPL., statistická data ohrožení Německa leteckými silami sousedních států, statistika účinků leteckých útoků ze světové války a pod. Tuto statistiku pro zajímavost uvádím:

Na 100 pum připadlo v roce:	mrtvých raněných celkem		
	1914	127	160
	1915	12	35
	1916	9	20
	1917	2	6
	1918	5	10
			15

Tyto číslíčky jasně vyjadřují, jaký vliv a význam má aktivní a pasivní OPL. Stoupání ztrát v roce 1918 jest odůvodněno větší mohutností leteckých útoků i na města, která nepřítel až do té doby nebombardoval.

Mimo to vystavilo největší knihkupectví celou dosavadní literaturu o OPL. a dne 24/6 se konala před 1500 osobami na thema „OPL. jest nutná!“ veřejná přednáška, která končila závěrem, že OPL. bude účinná teprve tehdy, až bude „každý Němec na tomto poli spolu s ostatními pracovati“.

*

Na základě všech cvičení OPL. v Německu přicházíme k těmto všeobecným závěrům:

1. Cvičení mají úkol především propagační, poněvadž velická část OPL. podléhá přímo civilním osobám (hlásná služba teritoriální, pasivní OPL. obyvatelstva a průmyslu). Jak vidět, snaží se Němci, aby tuto velmi důležitou, velmi rozsáhlou a výcvikově obtížnější část OPL., která vyžaduje podrobné místní organizace a pečlivě připravené činnosti, uvedli v chod co nejdříve.

2. Význam hlásné služby pro pasivní i aktivní OPL. jest vždy zdůrazněn. Cvičení ukázala, že civilní osoby mohou tuto službu dobře vykonávat, jest však zapotřebí nejen dobré vůle, nýbrž i odborného školení (kursy, vzorné hlásky, vzorné hlásné a poplachové ústředny jako školní pomůcky).

3. Pasivní OPL. obyvatelstva je v začátku svého vývoje, dělá však, hlavně co se týká organizace pomocných služeb pro úkoly OPL., značné pokroky.

4. Pasivní OPL. průmyslu má již určitý, dosti pevný základ a její pokroky vzhledem na skutečná ve všech podrobnostech provedená cvičení u státních průmyslových objektů a pro značné válečné zkušenosti personálu jsou již organizačně a technicky pozoruhodné.

5. Aktivní OPL. se koncentruje hlavně na prostředky TOPL., které jsou skoro úplně jen stabilní. Pociťuje se nedostatek stíhacího letectva. Spolupráci prostředků (námořních, pobřežních a pozemních) a velitelské činnosti se věnuje velická pozornost.

6. Cvičení OPL. se konají velmi plánovitě. Nejdůležitější prostory, Severní moře, pobřeží u Štětína a Vých. Prusko, konaly již cvičení většího rozsahu. Cílem jest, připravit a nacvičit celou činnost pasivní OPL. postupně ve všech zemích Říše.